

א א מיי פיי מכל
 אבות בליא קמ
 פון נ טושיע אביע
 קיי קנה פתוי י ונדב
 אלפס יבנות פיי רי
 מ:י:
 ב ב מיי טע הל' י :

ובשביעית נמי יעבד. ואל"ה הא סינח שנת שמיטת אלא
 בהחלה אלא ל' יום לפני ראש השנה יהיו תשובים
 שנה ומשם ואל"ה ה' שנים שלמים יש לומר כיון דגלי קרא דשמיטת
 היא שנה שלמה הא הדין דראשונה בעינן שלמה: **רב** גידל אמר
 רב לערין. ואל"ה כיון דבערין
 מוקי לה אל"ה הדרא קשיא לוחסין
 דלרב גידל לא משכח רב תנא כוותיה
 וי"ל דקסבר רב תנא הוא ופליג:
אמר ר"א הלכה כ"י יום כ"י
 כיפר. ואל"ה ואל"ה כ"י
 אלעזר גופיה פסוק בפ"ק (ליל ת.)
 מרבי אליעזר גד וכו' לא ולי"ה דק'
 דהכא לא תביב משום דל' יום כן
 כיפר קאי כוותיה הא תביב נמי ההם
 היא דל' נשים אלע"ז דרבי יאסע
 קאי כוותיה אלא משום דרבי יאסע
 מרבי אליעזר קבלה הכא נמי רבי
 יוסי משמיה דרבי אליעזר קאמר לה
 וי"ל משום דהכא קאי רבי כוותיה
 דקאמר וכן אהיה רבי גדול ולא מכה
 רבי אליעזר פסק אל"ה הוקא
 במשניות אמר בפ"ק דהלכות
 טוהיה בלרביע:

שני תבואות. מיעוט שני שנים וכפי תבואות ומשמע כל תבואות של
 שני שנים להביא תבואה שלישית ושלש תבואות לא משמח לה בשמי
 שנים אלא מעט לעת כגון מכרה לו כאלו מלאה פירות נמלא
 אורנו ואוכל תבואה עד שימור קודם אלו הנה הרי שני
 תבואות כשנה אחת ועוד יאלץ תבואה תורה אור
 השמח שהיא שנה השלישית לפי מנין
 העול: בשביעית נמי יעבד. כגון
 נמכר נתיבן וכשיגיע תשרי של
 שביעית עבדו שש למצן עולם והוא
 יעבד עד יום: וערין. דהיא
 דכתיב (קדוש ט) מן ששים שנה
 ומעלה פשיעו לן לשנת ששים כלמטה
 דהא ומעלה כתיב אלא כן חמש
 שנים דלא כתיב אלא (ט) מן חמש
 שנים ועד כן עשרים שנה ולא כתיב
 מן חמש שנים ומעלה אי לא
 לשמועין הכא מעט לעת הוה אמינא
 שנת חמש כלמטה להי לשמועין
 הכא דנתיבן ה' שנים מלאים כגלגל
 עך הראשון שהוא מועט: לפרקין
 דיוצא דופן. להיאכל דלא מן ויום אחד
 כגון כן עשרים ובה עשרים: מ"ט
 לא אמר ליוצא דופן. הואיל וס"ל
 נמי כהן מעט לעת: דומיא דהגן.
 כלומר אף על גב דכהן דיואל דופן
 הוה נמי מעט לעת מהוה האי שכן
 וצנבא דמתמיחין לא חייב כהן כלל
 דהא דומיא דקדשים ועיר מומיה ועבד
 עברי קמי דכתיבן הלך ערכין
 נמי כתיבן אלא שנת עשרים לענין
 שערות לא כתיב באורייתא אלא
 הלכתא היא: שבוירי שבקבה מיבעי
 ליה. לישנא דקרא דכתיב (ט) וכל
 ולקננה עשרת שקלים אלא כן וכן
 לישנא דמתמיחין היא כן עשרים וכן
 עשרים: אובה ואיסק. לארעא
 דישאל לאתריה דרבי אלעזר כן
 פת: ואגמר שמעתא. דרבי יתחקר
 נחמתי: מפורמיה דמרא. רבי אלעזר:

שני תבואות. מיעוט שני שנים וכפי תבואות ומשמע כל תבואות של
 שני שנים להביא תבואה שלישית ושלש תבואות לא משמח לה בשמי
 שנים אלא מעט לעת כגון מכרה לו כאלו מלאה פירות נמלא
 אורנו ואוכל תבואה עד שימור קודם אלו הנה הרי שני
 תבואות כשנה אחת ועוד יאלץ תבואה תורה אור
 השמח שהיא שנה השלישית לפי מנין
 העול: בשביעית נמי יעבד. כגון
 נמכר נתיבן וכשיגיע תשרי של
 שביעית עבדו שש למצן עולם והוא
 יעבד עד יום: וערין. דהיא
 דכתיב (קדוש ט) מן ששים שנה
 ומעלה פשיעו לן לשנת ששים כלמטה
 דהא ומעלה כתיב אלא כן חמש
 שנים דלא כתיב אלא (ט) מן חמש
 שנים ועד כן עשרים שנה ולא כתיב
 מן חמש שנים ומעלה אי לא
 לשמועין הכא מעט לעת הוה אמינא
 שנת חמש כלמטה להי לשמועין
 הכא דנתיבן ה' שנים מלאים כגלגל
 עך הראשון שהוא מועט: לפרקין
 דיוצא דופן. להיאכל דלא מן ויום אחד
 כגון כן עשרים ובה עשרים: מ"ט
 לא אמר ליוצא דופן. הואיל וס"ל
 נמי כהן מעט לעת: דומיא דהגן.
 כלומר אף על גב דכהן דיואל דופן
 הוה נמי מעט לעת מהוה האי שכן
 וצנבא דמתמיחין לא חייב כהן כלל
 דהא דומיא דקדשים ועיר מומיה ועבד
 עברי קמי דכתיבן הלך ערכין
 נמי כתיבן אלא שנת עשרים לענין
 שערות לא כתיב באורייתא אלא
 הלכתא היא: שבוירי שבקבה מיבעי
 ליה. לישנא דקרא דכתיב (ט) וכל
 ולקננה עשרת שקלים אלא כן וכן
 לישנא דמתמיחין היא כן עשרים וכן
 עשרים: אובה ואיסק. לארעא
 דישאל לאתריה דרבי אלעזר כן
 פת: ואגמר שמעתא. דרבי יתחקר
 נחמתי: מפורמיה דמרא. רבי אלעזר:

תוספי הרא"ש

ובשביעית נמי יעבד.
 חמישה תבוא שנה שמיטת
 (6) לילתין תבוא לערין
 משמין עבדו
 שנת תבואה בשביעית
 ולא אמרין ל' יום ראש
 השנה השנה שנת אבל
 בשנת ראשונה ולפני
 ל' יום לפני ראש השנה
 שנת וי"ל כיון דהוא
 קרא דשנת שמיטת
 שמיטת תבוא שנת
 ראשונה: אמר רב
 גדל אמר רב לערין.
 וא לערין דוקא קאמר
 אל דל רב תנא הוא
 תבואת אל"ה אלעזר הלכה
 כ"י יום כן כיפר ויחייב
 והו"ל אלעזר גופיה הוא
 ואל"ה חזון הלכה כ"י
 אלעזר אלא כ"י הלכה
 משום דאיכא ר' יוסי
 כן כיפר דקאי בתורה
 לא קא חייב ליה הוא
 ליתא דהוא תבואה דר'
 נשים ר' יהושע קאי
 אלעזר אלא משום דר'
 תורה אלא משום דר'
 יהושע ר' אלעזר קמלא
 תבואה כן ר' יוסי
 כיפר משום ר' אלעזר
 אמר וי"ל דהוא נמי
 איכא ר' יוסי בתורה
 כן כן כן
 תורה בלד ולא ככה
 ר' אלעזר תורה א'
 דוקא בשמיטת תבוא
 דהוא ר' אלעזר בפ"ק
 הלכה כ"י אלעזר מרביע:
 סליק פירקא
 ר"מ אמר לא תולצת
 ולא מתיבמת.
 חמישה ל"ה ליה ויחייב
 סימן העליון כ"י ולא
 סביב עליה כלל.
 א"ל דהוא סביבין עליה
 לענין שנתין וקדושין
 כיון דרוב פתחים תחתין
 ארבע ברישא כדאיתא
 בב"ו ור' מאיר הוא
 דחייב לשיטתו להחזיר
 הליכך אינה תולצת
 ואינה מתיבמת שי
 שתיבא סתם וחתומין:
 והב"א (א) תולצת או
 סביבין. ה"ה דהוא
 קמה מתיבמת לרבין
 דר"מ א"ל חייב לשיטתו
 אבל להליצת בעיניה
 כדאיתא ליה פת אסת
 שאין תולצין איש כתיב
 בפרש:
 (6) כהא דל' דליק
 מהכא שיהי שש שלמים
 ולפתחים נתיב עטרתו
 כהן שנת השמיטה ולא
 למתן וכו'.

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן. ר"מ תומר לא תולצת
 ולא מתיבמת. ואל"ה ור' מאיר
 למה הזכיר סימן העליון כ"י לזה
 סמךין עליה ולעיל נמי דכאן א"ל
 סימנים ומפרש ר"מ דליתא קאי וי"ל
 דליתא קאי וקדושין
 ומילי טובא דרוב פתחים תחתין
 כרישא כדקאמר בגמרא ואל"ה חזון
 חזון עליון מסתמך ככר ב"ה התחזון
 גדולה היא ולריכא נט לקדושין ונט
 אסור בלחוסה: **והב"א** חזון
 חזון מתיבמת. ואי"ל היא קקנה
 מתיבמת לרבין דר"מ דלא חייב
 למיטוטא גבי' היא דקטן וקטנה לא
 תולצת ו' אלא חלילה בעינן שאלת
 גדולה כדאמר נמי הכי יפה אמר
 ש"ן חולצין אשכנזי כפרשה ומקדישין
 אשה לנשים ולי"ה דרבי יוסי דלמור
 כפרק מטות חלילה (ט) דף קה)
 אשה כן גדולה כין קטנה:
 כן

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן דתחתן עד שלא בא העליון או
 חלצת או מתיבמת בא העליון
 עד שלא בא התחתון אף על פי שאי אפשר
 ר' מאיר אוסר לא חלצת ולא מתיבמת והב"א
 י"א חלצת או מתיבמת מפני שאמרו אפשר
 לתחתן לבא עד שלא בא העליון אבל אי
 אפשר לעליון לבא עד שלא בא התחתון:
ג אע"פ שאי אפשר והלא בא בא לר'
 מאיר אע"פ שאי אפשר לרבין ולחני בא
 העליון ר"מ אוסר לא חלצת ולא מתיבמת
 והב"א או חלצת או מתיבמת ואנא ידענא
(6) משום דאי אפשר הוא אי לא תנא אע"פ
 שאי אפשר הוה אמינא רוב נשים תחתן אתי
 ברישא ומיעוט עליון אתי ברישא ורבי מאיר
 למעמיהו דלא חיישי למיעוטא והני מילי
 אשכחן אימר מודו ליה רבנן לר"מ דעליון קדים
 קמ"ל ר"א ר"א אפשי (3) ודאי אתי
 ומענהו הוא דנתר בשלמא לר"מ היינו דכתיב
 שדים נכונו ושערך צמח אלא
 לרבין איפכא מבעי ליה ה"ק כיון ששדים נכונו
 בידוע ששערך צמח
 בשלמא לר"מ היינו דכתיב
 לרבין איפכא מבעי ליה ה"ק כיון שבאו
 הדרן בידוע שבאו געורין
 ואיבעית אימא מאי שרי כולה כתיב וה"ק
 הקב"ה לישראל
 איברו

תורת הב"ה

(6) ואל"ה ואל"ה
 דכתיב (3) שש שקל
 דהא אלא אלא הוה
 כהן שנת ראשונה:

מוסף רש"י

דכתיב שני שנים
 משמח. תבואות לה
 ל' אלא מלמד שכל
 תבואה שנתא נאמן
 כ' שנים יאלץ ופליג
 ל' כגון טע מכרה לו
 נתיבן מלאה קמיה. לא
 ויחלטה עד שני שנים
 נתיבן בלחוס יום ואם
 קוד וקאי הרי שאלת
 ג' תבואות. והשמיטה
 הנהו שנים שנים מיום
 אס שמכרה עד היום. אס
 הוה עשר שנים והוא
 מכרה נעשרים שנים
 נמלא שמכרה לכל שנה
 כגונה. שנה יובל
 היתה פתחה לחור.
 הלך כהוה פתח
 עשרי שנים שמיטה שנים
 לשמיטה שנים השמיטה.
 הוה אלא שלם תבואות
 שנה שלם מיט כשמי
 שנים. ויחלו הוה חלצין
 כהן מן שולם. משפיר
 כהא בשנה אסתיה הוה
 פיק ליה ולא הוה אכל
 אלא שני תבואות (ט).
 לענין ערין. דלא
 חלצין כהן בשנת חמש
 ועשרים וששים כהן
 מן עולם (ט).

הדרן עלך יוצא דופן

בא סימן התחתון. שמי שערות
 קימן נערוה: העליון. טול:
 או חולצת. גדולה היא ששערות
 סימן מונקה ועליון סמךין ולקמן
 מפרש טעמא: אע"פ שאי אפשר.
 פריכין בגמרא והלא נא: אבל אי
 אפשר כ"י. דהא חלץ מדלחא
 עליון מתחתו נמי אחא אלא ששערו:
ג בא לר"מ. דכין דלמור ר"מ
 לא חולצת דקטנה היא מכלל דס"ל
 אפשי לעליון לנא קודם לתחתון:
 וליחייב בא העליון. עד שלא יבא
 התחתון ולא ליחייב אע"פ שאי אפשר:
 רוב שנים תחתון אתי ברישא ומיעוט
 עליון. והאי דקאמר ר"מ קטנה היא
 משום דחייש למיעוטא שהעליון נא
 כקטנטה ורבין אלו כהן רובא הלך
 מכי אחא עליון לא בעינן דבדקו ולא
 אשכחו. חמחון: אימא מרדו. דקטנה
 היא קמ"ל כ"י: שדים נכונו. והדר
 ושערך צמח אלמא עליון זמנין קדיש:
 בעשות ממצרים דידך. שהיו מלכדים
 כין וממעין דידך: למען שדי געורין
 כדי להמאק ולגווח כין כשהיה ראויה
 לנאשע ליימי נערוה. שדי לשון השלכה
 כלומר נערוה ווערין
 עומדים להסתלק וללחא. אלמא דדיס
 קמתי: ומאי שדי. דמשמע דעדין
 הוה ללחא: כולה בדדי כתיב וה"ק
 שדי לשון שדים:
 איכרפו

והוה שדים
 טומא יעדין

במקום זה (ליל תה) כן י"ב שנה נבדקין, כן י"ב נדרים קיימין, כן י"ב נדרים קיימין, וכן הרכה שנת כן וכן שתיין שם וקאמר הכא דטוליה מעט
 לעת שנתו (ערין ט). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל וקפידו ליה ניהו חסם מנת לעת (ט). דומיא דרבין. אמר לך, אפילו הכי הכא לא קמי ליה, דומיא דהכא שנה דקדשים ויעבד
 עברי קמי, דלמדי באורייתא, והוא שני דיואל דופן כולה דרבין (ט). שבוירי שבקבה מבעי ליה. לישנא דקרא דכתיב ערין אס וכו' אס נקבה, ולא כתיב כן וכן, אלא יואל דופן כולה
 כן וכן מן (ט). אובה ואיסק. י"ה לישן אשכבה לעלות לארץ ישראל (ב"ה ט). מפורמיה דמרא. דשמעתא (ט). מסתברא אמרין לא שנתין שבוקבטה
 הלכה למעשה כמותו (ש"ס ע"ט). הדרן עלך יוצא דופן
 (3) כפרק הל שמיטת (חולין ו) גבי כושים. שגור על כל כושים משום אורם שנתא דמות יוה כהן גרידים והשתחוה לה (יבמות ק"ט).

במקום זה (ליל תה) כן י"ב שנה נבדקין, כן י"ב נדרים קיימין, כן י"ב נדרים קיימין, וכן הרכה שנת כן וכן שתיין שם וקאמר הכא דטוליה מעט
 לעת שנתו (ערין ט). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל וקפידו ליה ניהו חסם מנת לעת (ט). דומיא דרבין. אמר לך, אפילו הכי הכא לא קמי ליה, דומיא דהכא שנה דקדשים ויעבד
 עברי קמי, דלמדי באורייתא, והוא שני דיואל דופן כולה דרבין (ט). שבוירי שבקבה מבעי ליה. לישנא דקרא דכתיב ערין אס וכו' אס נקבה, ולא כתיב כן וכן, אלא יואל דופן כולה
 כן וכן מן (ט). אובה ואיסק. י"ה לישן אשכבה לעלות לארץ ישראל (ב"ה ט). מפורמיה דמרא. דשמעתא (ט). מסתברא אמרין לא שנתין שבוקבטה
 הלכה למעשה כמותו (ש"ס ע"ט). הדרן עלך יוצא דופן
 (3) כפרק הל שמיטת (חולין ו) גבי כושים. שגור על כל כושים משום אורם שנתא דמות יוה כהן גרידים והשתחוה לה (יבמות ק"ט).

במקום זה (ליל תה) כן י"ב שנה נבדקין, כן י"ב נדרים קיימין, כן י"ב נדרים קיימין, וכן הרכה שנת כן וכן שתיין שם וקאמר הכא דטוליה מעט
 לעת שנתו (ערין ט). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל וקפידו ליה ניהו חסם מנת לעת (ט). דומיא דרבין. אמר לך, אפילו הכי הכא לא קמי ליה, דומיא דהכא שנה דקדשים ויעבד
 עברי קמי, דלמדי באורייתא, והוא שני דיואל דופן כולה דרבין (ט). שבוירי שבקבה מבעי ליה. לישנא דקרא דכתיב ערין אס וכו' אס נקבה, ולא כתיב כן וכן, אלא יואל דופן כולה
 כן וכן מן (ט). אובה ואיסק. י"ה לישן אשכבה לעלות לארץ ישראל (ב"ה ט). מפורמיה דמרא. דשמעתא (ט). מסתברא אמרין לא שנתין שבוקבטה
 הלכה למעשה כמותו (ש"ס ע"ט). הדרן עלך יוצא דופן
 (3) כפרק הל שמיטת (חולין ו) גבי כושים. שגור על כל כושים משום אורם שנתא דמות יוה כהן גרידים והשתחוה לה (יבמות ק"ט).

מוסף רש"י (שי"ן דף ג"א) דקחיי ליה. להא דנתיבן גלילה. גבי הלכתא דדיני. כשהתורה פוסק ר"מ רבי דמי ממונת ש"מ עיקר אל' למילי מניה, דאלו היה דכל הכשר נמסקת נדה מנה רבי לאגב גרלה, דמינא
 הכי כ' הוה מילי טובא כפרק נא סימן, הלכך לאו אליבא דהלכתא פסק, אלא משום דלמור וימי הדין דנתיבן אהדין, כהן כל משיב בראשית הוה מייב נממטת וימי חייב בראשית הוה,
 ויחייב טובא (ט). כל שהוה אוכל וכו'. דגבי פאה קאי כתיב, מה קאי מיוחד שיש בו כל אלו (שבת טז). ושומר. שש"ט מוסק ומקדיש עליו לשמורו (פסחים ט). ומבביר לקידם. שמקיים ימים
 רבים (ט). למעוטי פסחיו טיטיו וקדוה. שמיטתו לגב, להי נתיבן פסחים, ולכן דרך ללקטן כשהו שמרעיס אלא לטוף ד' והי שיש שהערין ומקדישין בלתי ומבבירין עורש עליון עיקר,
 והא דנקט אי ואל נקט שאר מיטת שאין רחין לאכילה. משום דלמדי דגב שביעית מני להו דיש ליה פסחים, נקט הכא דנכפיה ומעשר למנהו. לשון רבינו אלי (שבת טז). או: פסחיו טיטיו
 וקדוה קשין לאכילה. אלא טיטיו וקדוה שאין פסחים חו לאכילה. טיטיו, ומורי"ק קרי': קולא, ויירא' (פסחים ט): או: ויירא' (שבת טז). למעוטי תבואה. מלהא ליה ממשלה
 כלהא, אלא ו גמורה הוה ואסת' יואל צללה לן ימות הקאן (פסחים ט). למעוטי ירק. כהן לפי וקפולתיה (שבת טז). ואילו לקיטות כאחד וכפכיו לקיטו לא קחיי. דכ תקן
 כהן לאכילה, לא פלוג כפירות האילן וירק כין מין למין (ט) מלבנות. שורות שצין ירק לירק (חולין קל). טאה מכל אחת. ואינה מכל אחת. ואינה מכל אחת. ואינה מכל אחת. ואינה מכל אחת.
 דירק איש כגלגל פהה מן חן השמים והגלגלים, כדמון כל שהוא אוכל ושמור ומכניס לקיום, ואמרין מכניסו לקיום פרע לירק, ומימי שמיין ונגללים מכניסין לקיום (חולין קל).